

การใช้ภาษาเพื่อสร้างอารมณ์ขันในนิทานพื้นบ้านขนาดสั้น “เจี้ยก้อม”

THE LANGUAGE USAGE FOR CREATING HUMOUR IN THE SHORT FOLKLORE (JIAKOM)

อาภิสรา พลนรัตน์¹

Thaicmu@gmail.com

Abhisara Bolnarattana¹

Thaicmu@gmail.com

¹คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

¹ Faculty of Humanities Chiang Rai Rajabhat University

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะการใช้ภาษาเพื่อสร้างอารมณ์ขันในนิทานพื้นบ้านขนาดสั้น “เจี้ยก้อม” ศึกษาตามแนววรรณคดีและวัจนปฏิบัติศาสตร์ จากการศึกษาในนิทานพื้นบ้านขนาดสั้น “เจี้ยก้อม” จำนวน 57 เรื่องที่รวบรวมไว้ในสารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ ผลการศึกษาพบว่ามีการใช้ภาษาเพื่อสร้างอารมณ์ขันตามแนววรรณคดีศาสตร์ มีการใช้คำพ้องความหมาย คำหลายหน้าที่ และคำพ้องเสียง และพบว่ามีการใช้ภาษาเพื่อสร้างอารมณ์ขันตามแนววัจนปฏิบัติศาสตร์ คือ มีการใช้วัจนกรรมตรง วัจนกรรมอ้อม และความหมายบ่งชี้เป็นนัย

คำสำคัญ: เจี้ยก้อม อารมณ์ขัน วรรณคดีศาสตร์ วัจนปฏิบัติศาสตร์

Abstract

This research was purposed to study language usage for creating humour in the short folklore (Jiakom) based on a Semantics and Pragmatics approach. The result appeared that from analyzing dialogues in 57 short folklore (Jiakom) from the Northern Thai encyclopedia, there was language usage for creating humour used Semantically, they were Synonymy Polysemes and Homophones. And there was language uage for creating humour used Pragmatical they were Direct speech act, In direct speech act and Implication.

Keywords: Short Folklore, Humour, Semantics, Pragmatics

บทนำ

คนไทยเป็นชาติที่มีอารมณืขันและแสดงออกตลอดเวลาในรูปแบบที่หลากหลาย ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันการแสดงอารมณืขันของคนไทยมีทั้งแสดงออกทางอาการล้อเลียน ภาพวาดล้อเลียน และแสดงออกด้วยถ้อยคำไม่ว่าจะอยู่ในภาวะใดก็ตามล้วนสามารถใช้อารมณืขันได้ทั้งสิ้นเพราะการมีอารมณืขันเป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดได้เป็นอย่างดี เฉกเช่น “เจี้ยก้อม” ซึ่งเรื่องเล่าหรือนิทานขนาดสั้นโดยมากจะเป็นเรื่องเล่าขำขันและมีทั้งที่เป็นเรื่องสัปดนเล็กน้อย “เจี้ยก้อม” จึงเป็นวรรณกรรมท้องถิ่นของคนล้านนาอันเกิดจากการหล่อหลอมมาจากพื้นฐานชีวิตความเป็นอยู่ ประเพณี ความเชื่อ ตลอดจนทัศนคติของคนล้านนา ซึ่งสะท้อนเกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรมหลายด้าน ดังนี้

ด้านภาษา เจี้ยก้อมมีการใช้ภาษาที่เพี้ยนไปตามการออกเสียงของคนท้องถิ่นข้อความบางตอนมีการใช้ภาษาที่ตรงไปตรงมาไม่อ้อมค้อม หรือข้อความบางตอนมีการใช้ภาษาที่ไม่ครบตามหลักไวยากรณ์แต่คนฟังก็สามารถเข้าใจได้ถูกอาจเนื่องมาจากคนในสังคมเดียวกันย่อมมีจิตใต้สำนึกแบบเดียวกันอันเป็นส่วนสำคัญในการเชื่อมโยงให้สามารถเข้าใจข้อความที่ขาดตอนได้ เจี้ยก้อมอาจเป็นเรื่องที่คงที่หรือเป็นเรื่องที่มีการเปลี่ยนแปลงการคงที่ก็จะคงที่ในแง่ที่ถูกบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรไว้ หรือเป็นเรื่องที่มีการเปลี่ยนแปลงในส่วนของการถ่ายทอดเจี้ยก้อมก็สามารถเพิ่มเติมหรือปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสภาพสังคมปัจจุบันได้

ด้านวัฒนธรรม เจี้ยก้อม เป็นภาพสะท้อนอย่างเด่นชัดของคนล้านนาที่มีวิถีชีวิตที่ผูกพันอยู่กับพุทธศาสนาเป็นอันมาก จึงมีเรื่องการล้อเลียนพระภิกษุอยู่ไม่น้อย แต่การล้อเลียนในที่นี้ก็เป็นล้อเลียนอย่างมีขอบเขตและไม่มีเจตนาที่จะลบหลู่พุทธศาสนาแต่อย่างใด อีกทั้งสะท้อนให้เห็นถึงสภาพสังคมในอดีต โครงสร้างของสังคม ค่านิยม ความเชื่อ และกฎเกณฑ์ของสังคม และอาจบ่งบอกถึงเรื่องราวและพฤติกรรมของบุคคลในด้านต่างๆ เช่น เรื่องที่เกี่ยวข้องกับพี่เขย

น้องเมียนั้น ก็เป็นเรื่องที่ใช้เตือนคนในครอบครัวให้ตระหนักถึงเรื่องความสัมพันธ์ใกล้ชิดของวัยหนุ่มสาวซึ่งมีเพียงมานศีลธรรมบางๆ มากันไว้เท่านั้นและที่สำคัญเจี้ยก้อมยังเป็นเครื่องสานความสัมพันธ์ในหมู่คณะได้อีกทางหนึ่งด้วย (สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ เล่ม 4, 2542: 1,660)

ทั้งนี้การที่ผู้รับสารจะเข้าใจในจุดมุ่งหมายของแต่ละเรื่องราวของ “เจี้ยก้อม” ที่สื่อความเพื่อให้ผู้ฟังเกิดความขบขันสนุกสนานได้เพราะการสร้างให้เกิดอารมณ์ขันหรือตลกนั้นเป็นการเล่นกับความหมายซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีความไม่สอดคล้อง การผิดความหมาย และความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์สองเหตุการณ์ที่ไปด้วยกันไม่ได้ ทฤษฎีกลุ่มนี้เชื่อว่าสิ่งที่ทำให้ขบขันได้นั้นเกิดจากการผิดความคาดหมายในสิ่งหนึ่ง เช่น คาดหมายว่าจะมีเหตุการณ์บางอย่างเกิดขึ้นตามประสบการณ์ที่เคยพบมา แต่เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกลับเปลี่ยนไปอย่างไม่คาดคิดซึ่งจะทำให้เกิดความขบขันทันที (Blistein, 1990: 564-593, อ้างถึงใน สเปนตันโสภณ, 2548: 28-30) ซึ่งหลักการนี้ผู้วิจัยตระหนักว่าหากมองอีกมุมหนึ่งทางด้านความหมายทางภาษาศาสตร์หรือที่เรียกว่า ทฤษฎีอรรถศาสตร์ เป็นทฤษฎีที่กล่าวถึงการศึกษาความหมายในภาษาด้านความรู้เรื่องรูปภาษาและความรู้เรื่องความหมาย เช่น คำพ้องเสียง (homophones) จึงทำให้ความหมายคาดเคลื่อนจึงเกิดอารมณ์ขันได้ ดัง เจี้ยก้อมเรื่อง “น้ำพริกคิง น้ำพริกฮา” (สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ เล่ม 4, 2542: 1,687) ความว่า...

ในฤดูเก็บเกี่ยวชาวบ้านก็ออกไปช่วยกันลงแขกเกี่ยวข้าว พอพักกลางวันก็นำอาหารมาล้อมวงกินกันมีหนุ่มเป็นเพื่อนกันสองคน เมื่อถึงเวลาอาหารต่างก็แกะข้าวห่อออกมาวาง เพื่อนคนหนึ่งบอกว่า “นี่น้ำพริกฮั่ว” อีกคนบอกว่า “นี่น้ำพริกซิง” บังเอิญชายอีกคนหนึ่งเดินเข้ามาได้ยินไม่ชัดเจน จึงกล่าวว่า

“น้ำพริกฮั่ว น้ำพริกคิง ก็กินด้วยกันกำบ่า” (น้ำพริกข้า น้ำพริกเอ็ง ก็กินด้วยกันชีวะ)

จากข้อความดังกล่าวข้างต้นเป็น วจนกรรมความหมายนัย คือ การใช้ความหมายที่เป็นเจตนาของผู้พูดซึ่งไม่สอดคล้องกับข้อเท็จจริงที่ผู้พูดต้องการจะสื่อสาร หรือเป็นไปได้ในความเป็นจริงเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์บางประการของผู้พูดคือเจตนาของลูกสาวอยากบอกแม่ว่าสามีต้องฝืนทานข้าวเย็นหรือข้าวที่ทิ้งไว้ค้างคืนไม่ไหวเพราะมีความเหนียวมาก ทานไม่อร่อย และมีความหมายโดยนัยในบทสนทนาแฝงอยู่คือ ลูกสาวบอกแม่ว่าลูกสามีรบกวนเรื่องการหลับนอนทั้งคืนจึงทำให้ร่างกายอ่อนเพลีย สาเหตุเพราะสามีกินข้าวเย็นทุกวัน จึงทำให้มีแรงมาก แม่ยายเมื่อได้ฟังดังนั้นก็บอกเขยว่า “ลูกจายอี่แม่ วันนี้นักินเข้าอุ่นเตอะเน้อ อี่แม่จะเอาเข้าเย็นไว้หื้อบ้ออี่หน้อย” หมายถึงวันนี้ให้กินข้าวที่เพิ่งนึ่งเสร็จใหม่ๆ เอะ ส่วนข้าวที่เย็นจะเก็บไว้ให้พ่อตาทาน ซึ่งแม่ยายมีเจตนาแฝงอยากให้พ่อตา รบกวนเรื่องหลับนอนทั้งคืน

ด้วยลักษณะเด่นทางด้านภาษาดังในนิทานพื้นบ้านขนาดสั้น “เจี้ยก้อม” ดังกล่าวนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิเคราะห์ลักษณะการใช้ภาษาเพื่อสร้างอารมณ์ขันในนิทานพื้นบ้านขนาดสั้น “เจี้ยก้อม” โดยศึกษาตามแนววรรณคดีศาสตร์ และวจนปฏิบัติศาสตร์ซึ่งจะทำให้ลักษณะการใช้ความหมายเพื่อสร้างอารมณ์ขัน มีหลักการและเป็นรูปธรรมมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะการใช้ภาษาเพื่อสร้างอารมณ์ขันในนิทานพื้นบ้านขนาดสั้น “เจี้ยก้อม” การศึกษาตามแนววรรณคดีศาสตร์
2. เพื่อศึกษาลักษณะการใช้ภาษาเพื่อสร้างอารมณ์ขันในนิทานพื้นบ้านขนาดสั้น “เจี้ยก้อม” การศึกษาตามแนววจนปฏิบัติศาสตร์

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาเฉพาะนิทานพื้นบ้านล้านนาที่มีขนาดสั้น “เจี้ยก้อม” จำนวน 57 เรื่อง ซึ่งรวบรวมไว้ในสารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ เล่ม 4 เท่านั้น โดยคัดเลือกศึกษาเฉพาะเจี้ยก้อมที่ไม่มีคำไม่สุภาพหรือไม่มีคำหยาบโหล่นในเรื่องเพศมากเกินไป

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้เห็นลักษณะการใช้ภาษาเพื่อสร้างอารมณ์ขันในนิทานพื้นบ้านขนาดสั้น “เจี้ยก้อม” ตามแนววรรณคดี
2. ทำให้เห็นลักษณะการใช้ภาษาเพื่อสร้างอารมณ์ขันในนิทานพื้นบ้านขนาดสั้น “เจี้ยก้อม” ตามแนววจนปฏิบัติศาสตร์

นิยามศัพท์

เจี้ยก้อม หมายถึงเรื่องเล่าหรือนิทานขนาดสั้นโดยมากจะเป็นเรื่องเล่าขำขันและมีแง่ที่เป็นเรื่องสัพคนเล็กน้อย

อารมณ์ขัน หมายถึงศิลปะการใช้ภาษาในนิทานพื้นบ้านขนาดสั้น “เจี้ยก้อม” ที่มุ่งให้ผู้อ่านอมยิ้ม เกิดความขำขัน ตลก และ สนุกสนาน

วรรณคดี หมายถึงการศึกษาศาสตร์ทางภาษาที่มีเนื้อหาสาระครอบคลุมเรื่องการศึกษากฎเกณฑ์การกลายความหมายคำ ความหมายของวลี และความหมายของประโยค โดยการศึกษาความหมายจากรูปภาษาไม่ได้นำปัจจัย เช่น บริบทการใช้ ความรู้ความเข้าใจของผู้ใช้ภาษา หรือสถานการณ์ในการใช้ภาษาร่วมในการพิจารณาด้วย

วจนปฏิบัติศาสตร์ หมายถึงการศึกษาคำความหมายของภาษาที่สื่อสาร

หรือการใช้ภาษาโดยอาศัยบริบทหรือ context คือ นำปัจจัย เช่นผู้ร่วมสนทนา และสถานการณ์ในการใช้ภาษามาร่วมพิจารณาในการให้คำอธิบายความหมาย ด้วย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีอรรถศาสตร์ (Semantics) และ ทฤษฎีวิจ্ঞนปฏิบัติศาสตร์ (Pragmatics)

2. เก็บข้อมูลและศึกษานิทานพื้นบ้านล้านนาที่มีขนาดสั้น “เจี้ยก้อม” จำนวน 57 เรื่องที่รวบรวมไว้ในสารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ เล่ม 4 จากทั้งหมด 354 เรื่อง โดยคัดเลือกเรื่องที่ไม่ใช้คำไม่สุภาพหรือคำหยาบโกลนในเรื่อง เพศมากเกินไป

3. ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้คัดเลือกมาศึกษาวิเคราะห์ลักษณะการใช้ภาษาเพื่อสร้าง อารมณ์ขันตามแนวทฤษฎีอรรถศาสตร์ เรื่อง การจำแนกกลุ่มคำโดยใช้ความหมายเป็นเกณฑ์ ตามแนวคิดของ เพียร์ศิริ วงศ์วิภาณนท์ (2550:307-318) และ ทฤษฎีวิจ্ঞนปฏิบัติศาสตร์ เรื่องวิจ্ঞนกรรม ตามแนวคิดของ เซอร์ล (Searle, 1992:57-61) และตามแนวคิดของไกรซ์ (Grice, 2550 : 32-35)

ทฤษฎีอรรถศาสตร์ เรื่อง การจำแนกกลุ่มคำโดยใช้ความหมายเป็น เกณฑ์

ความหมายของคำสามารถนำมาเป็นเกณฑ์ในการจำแนกกลุ่มคำได้เป็น 7 กลุ่ม คือ

1. คำพ้องความหมาย (synonyms) คือ คำที่มีรูปร่างต่างกัน แต่มีความหมายคล้ายคลึงกัน เช่น พ่อ-บิดา, เงิน-สตางค์

2. คำแย้งความหมาย (antonyms) คือ คำที่มีความหมายตรงกันข้ามหรือขัดแย้งกัน เช่น ลึก-ตื้น, กว้าง-แคบ

3. คำพ้องรูป (homonyms) คือ คำที่มีรูปเหมือนกัน แต่มีความหมายแตกต่างกัน เช่น คำว่า “ยก”

ความหมายหลัก ทำให้สูงขึ้น = เขาจะยกหนุนพื้นโบสถ์ขึ้นอีกหน่อย”

ความหมายเปรียบ ทำให้เห็นเด่นขึ้น = ผมจะหยิบยกความดีของเขามากล่าวก่อน

4. คำพ้องเสียง (homophones) คือ คำที่มีเสียงเหมือนกัน แต่รูปแตกต่างกัน เช่น คำ-ข้า-ฆ่า, ได้-ด้าย

5. คำหลายหน้าที่ (polysemes) คือ คำคำเดียวกันที่มีความหมายแก่นเอื้อไปใช้ในการทำหน้าที่ทางไวยากรณ์ได้หลายอย่าง เช่น

ประโยคที่ 1 = เขาซื้อชี้มาอีกแปลง (ที่ดิน-นาม)

ประโยคที่ 2 = เขาชี้ให้เกิดเหตุให้ตำรวจ (สถานที่-นาม)

ประโยคที่ 3 = คุณแม่อยู่ชี้บ้าน (อันดับ-นาม)

6. คำลูกกลุ่ม (hyponyms) และ คำจ่ากลุ่ม (superordinate) คือ คำที่มีความหมายถึงสิ่งต่างๆ ซึ่งมีคุณสมบัติบางประการร่วมกัน จนทำให้จัดเป็นกลุ่มเดียวกันได้ เช่น

ก. เครื่องเรือน

ข. ตู้ เตียง โต๊ะ เก้าอี้

7. คำขัดกัน (incongruity) คือ คำที่เกิดจากการนำคำที่มีความหมายแย้งกันมารวมเข้าไว้ในถ้อยคำเดียวกัน เป็นเหตุให้ประโยคที่กล่าวออกมาไม่ได้ความหมาย แม้จะไม่ผิดไวยากรณ์ เช่น

- ก. เขาค่อยๆ ย่องเข้าไปอย่างเด็ดเดี่ยว
- ข. ทารกนี้ได้เห็นโลกมาร่วมร้อยปี

ทฤษฎีวจนปฏิบัติศาสตร์ เรื่อง วจนกรรม

เซอร์ล (Searle, 1992: 57-61) กล่าวว่า วจนปฏิบัติศาสตร์สามารถกระทำกิจอ้อมด้วยการใช้รูปภาษาให้แตกต่างไปจากเดิม เช่น หากพูดว่า “ช่วยปิดไฟให้หน่อยนะคะ” ถือว่ามีวจนปฏิบัติเป็นการขอร้อง ซึ่งถือเป็นวจนกรรมตรงแต่หากพูดว่า “เปิดไฟให้หน่อยได้ไหมคะ” ถือว่า เป็นวจนปฏิบัติตรงเป็นคำถาม แต่มี วจนกรรมอ้อมเป็นการขอร้อง แบ่งวจนกรรมออกเป็นประเภทต่างๆ ดังนี้

1. วจนกรรมตรง (Direct illocutionary Acts) เป็นการใช้รูปภาษาให้ตรงจุดประสงค์ที่ต้องการสื่อ เช่น ใช้รูปแบบของการอธิบายเป็นการบอกเล่า, ใช้รูปแบบของประโยคคำถามเพื่อถามคำถาม หรือใช้รูปแบบของประโยคคำสั่งเพื่อทำให้เป็นคำสั่งหรือการขอร้อง

2. วจนกรรมอ้อม (Indirect illocutionary Acts) เป็นการใช้รูปภาษาที่ไม่ตรงกับจุดประสงค์ที่ต้องการสื่อ เช่น ใช้รูปประโยคคำถามเพื่อทำให้เป็นการขอร้อง เช่น “เปิดไฟให้หน่อยได้ไหม” เป็นต้น

3. วจนกรรมตามตัวอักษร (Literal Speech Acts) เป็นการใช้รูปภาษาที่ผู้พูดหมายความว่าที่พูด หมายถึงข้อเท็จจริงโดยทั่วไป เช่น หากพูดว่า “ฉันอิ่มแล้ว” หลังจากที่ได้รับประทานโดนัทไป 8 ชิ้น สื่อความว่าผู้พูดหมายความว่าที่พูดจริง

4. วจนกรรมไม่ตรงตามตัวอักษร (Non literal Speech Acts) เป็นการใช้รูปภาษาที่ผู้พูดอธิบายสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยผ่านการไต่ตรองมาอย่างดีด้วยถ้อยคำที่เป็นเท็จและเป็นไปไม่ได้ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์บางประการ เช่น เมื่อผู้พูด

รู้สึกหิวมาก อาจจะพูดว่า “ฉันกินวุ้นทั้งตัวได้เลยนะตอนนี้” ในความเป็นจริง ผู้พูดไม่สามารถรับประทานวุ้นทั้งตัวได้ แต่ผู้พูดตั้งใจใช้ถ้อยคำที่เป็นเท็จเพื่อสื่อสารกับผู้อื่นว่าตอนนี้ตนรู้สึกหิวมากจริงๆ

ไกรซ์ (Grice, 2547: 32) กล่าวว่า ถ้อยคำสามารถบอกความหมายนัย เรียกว่า ความหมายบ่งชี้โดยนัย (Implicature) โดยที่มีสาระสำคัญสามประการ ที่มีความเกี่ยวข้องกับความหมายบ่งชี้เป็นนัย ดังนี้

1. ความหมายบ่งชี้เป็นนัย ไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของถ้อยคำนั้นๆ
2. ความหมายบ่งชี้เป็นนัย ต้องไม่เป็นผลมาจากถ้อยคำนั้นๆ เพราะสิ่งที่เป็นผลมาจากการพูดถ้อยคำนั้นเรียกว่า ความหมายบ่งชี้เป็นนัย หากเราพูดว่า “แม่ทอดปลา” เราสามารถบ่งชี้เป็นนัยได้ว่า เย็นนี้เราจะมีปลาเป็นกับข้าวมือเย็น เป็นต้น

3. เราสามารถตีความหมายนัยได้มากกว่าหนึ่งความหมาย หรือ อาจจะได้ความหมายนัยที่แตกต่างกันออกไปหากถ้อยคำนั้นๆ อยู่ในบริบทที่ต่างกัน

กล่าวสรุป วจนกรรมตรง คือ ความหมายที่เป็นเจตนาของผู้พูดซึ่ง สอดคล้องกับความหมายประจำรูปภาษาเช่น รูปประโยคคำสั่ง ผู้พูดมีเจตนาพูดสั่งเพื่อให้ปฏิบัติตาม เป็นต้น วจนกรรมอ้อม คือความหมายที่เป็นเจตนาของผู้พูดไม่สอดคล้องกับความหมายประจำรูปภาษา เช่น ประโยคคำถาม แต่ผู้พูดมีเจตนาทักทายผู้ฟัง เป็นต้น ส่วนความหมายบ่งชี้โดยนัย คือรูปภาษาและความหมายไม่ได้เกี่ยวข้องกัน เราสามารถตีความหมายนัยได้มากกว่าหนึ่งความหมาย หรืออาจจะได้ความหมายนัยที่แตกต่างกันออกไปหากถ้อยคำนั้นๆ อยู่ในบริบทที่ต่างกัน เป็นต้น

ผลการวิจัย

1. ลักษณะการใช้ภาษาเพื่อสร้างอารมณ์ขันในนิทานพื้นบ้านขนาดสั้น “เจี้ยก้อม”: การศึกษาตามแนววรรณคดี พบว่ามี คำพ้องความหมาย คำหลายหน้าที่ และการใช้คำพ้องเสียง เพื่อสร้างอารมณ์ขันตามแนววรรณคดี ดังตัวอย่างผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1.1. การใช้คำพ้องความหมาย เพียรศิริ วงศ์วิภาณนท์ (2545:307-318) กล่าวสรุปคำพ้องความหมายคือ คำที่มีรูปต่างกัน แต่มีความหมายคล้ายคลึงกัน เช่น พ่อ-บิดา, เงิน-สตางค์ เป็นต้น ดังตัวอย่างผลการวิจัยจาก เจี้ยก้อม เรื่อง “ลูกชายตีพ่อเมียปลู๊ก” (สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ เล่ม 4, 2542: 1,670) มีการใช้คำพ้องความหมาย คำว่า “ปลู๊ก” ดังนี้

หลังจากที่แต่งงานกันแล้ว น้อยแก้วก็ย้ายลงมาอยู่บ้านเมีย เพื่อมาช่วยพ่อเมียกบแม่เมียทำงาน วันหนึ่งน้อยแก้วกับเมียเกิดทะเลาะกันจนถึงขั้นลงไม้ลงมือ พ่อตาได้ยินจึงเข้าไปห้าม

พ่อตา : เยี้ยะอย่างอีมันบตีนาผัวอีหน้อย มึงตีเมียก่อเต้ากับตี อีป้อเน้อ (ชกเมียก็เหมือนชกพ่อ)

ฝ่ายลูกเขยกำลังโมโหสุดขีด จึงส่งกำปั้นเข้าปากพ่อตา เต็มแรง จนพ่อตากระเด็น ตกจากชานบ้านไปกองอยู่กับพื้น

พ่อตา : ลูกชายตีป้อเมีย มันไปปลู๊กจะไต (ลูกเขยต่อยพ่อตา จะปลู๊กได้อย่างไร)

ลูกเขย : ปลู๊กปลู๊กก็ตกไปปุ้นละ

จากเรื่องดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่ามีคำ พ้องรูป (Homonymy) ปรากฏอยู่ คือคำว่า “ถูก” ในที่นี้เป็นคำพ้องรูป หมายถึงการที่คำมีรูปภาษาที่เหมือนกัน และมีความหมายที่หลากหลายมากกว่าหนึ่งความหมาย แต่ความหมายที่หลากหลายนั้นไม่มีความสัมพันธ์กัน และไม่สามารถโยงหาความสัมพันธ์กันได้ เป็นความบังเอิญทางภาษาเท่านั้น เพราะคำว่า “ถูก” ในประโยคที่ 1 ว่า “ลูกจายตีป้อเมีย มันไปถูกจะได” “ถูก” คำนี้หมายถึง ว. จริง ชอบ เหมาะสม ไม่ผิด ส่วนคำว่าในประโยคที่ 2 “ถูก” ในประโยค “ถูกบ่ถูกก็ตกไปปุ้นละ” “ถูก” คำนี้หมายถึง ก. โดน ตะต้อง สัมผัส เป็นการใช้คำพ้องความหมายเพื่อสร้างอารมณ์ขันอีกลักษณะหนึ่ง

1.2 การใช้คำหลายหน้าที่ เพียรศิริ วงศ์วิภาณนท์ (2545: 307-318) กล่าวสรุปคำหลายหน้าที่ คือคำคำเดียวกันที่มีความหมายแก่นเอื้อไปใช้ในการทำหน้าที่ทางไวยากรณ์ได้หลายอย่าง ดังตัวอย่างผลการวิจัยจากเจ็ยก้อม เรื่อง *หน่อไม้แก่* (สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ เล่ม 4, 2542: 1,668) มีการใช้คำหลายหน้าที่คำว่า “หนุ่ม” ดังนี้

มีครอบครัวหนึ่ง หลังจากที่ผู้เป็นแม่ตาย พ่ออาศัยอยู่กับลูกสาวสองคน พ่อเห็นว่าลูกสาวอายุควรจะต้องมีคู่ครองแล้ว พ่อจึงหารีอกับลูกว่า

พ่อ : ลูกก่อใหญ่ ดีเอาผัวแล้ว ป้อจะหื้อเอาคนข้างบ้านเฮานี้
แหละ มันเป็นคนมั่งมีหมั้นลูกจะได้สบาย บ่เดือดร้อน
มันเฒ่าไปหน่อยบ่เป็นหยัง

ลูก : เฮาบ่ใครได้ มันเฒ่าแล้ว ข้าเจ้าบ่ได้ฮักเป็นตาย

พ่อ : ตี้ว่ามันเฒ่าไปหน่อยนั้นก็แต่อยู่ แต่มันก่อเกยเป็นคน
หนุ่มมาก่อนลู ลองไปกิดหื้อดี เมื่อได้เวลาอาหารเย็น
ลูกสาวก็ยกสารับมาให้พ่อ

พ่อ : วันนี้มีแกงหน่อก่อ

ลูก : มีกะ อยู่ในถ้วยหั่นล่อ เปิดฝ่อแล้ว

พ่อ : มันยังมีกะไม้ เยี้ยะโตเอาไม้ฮวกมาแกงหื้อป้อกิน

ลูก : ตะก่อนไม้หมูนี่มันก่อเกยหมุ่มเหมือนกันลู่

จากข้อความดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่ามีคำหลายหน้าที่ปรากฏอยู่ คือ คำว่า “หมุ่ม” คำหลายหน้าที่หมายถึง คำที่ความหมายแก่นเอื้อให้นำไปใช้ในการทำหน้าที่ทางไวยากรณ์หลายอย่าง เช่น พ่อ : ตั้วมันเต่าไป หน้อยนั่นก็แต่อยู่ แต่มันก่อเกยเป็นคนหมุ่มมาก่อนลู่ ลองไปกิดหื้อดี “หมุ่ม” คำนี้ใช้กับคน หมายถึง ชายที่มีอายุยังไม่มากยังจัดว่าเป็นวัยรุ่นอยู่ ส่วน ลูก : ตะก่อนไม้หมูนี่มันก่อเกยหมุ่มเหมือนกันลู่ “หมุ่ม” คำนี้ใช้กับต้นไม้หมายถึง ไม้ไผ่ที่มีอายุยังไม่มากเนื้อไม้ยังอ่อนอยู่สามารถนำมารับประทานเป็นอาหารได้ เช่น หน่อไม้ ในเรื่อง พ่อต้องการให้ลูกสาวแต่งงานกับคนที่มีความดี แต่เป็นคนที่สูงอายุกว่าซึ่งพ่อได้ให้เหตุผลว่า คนสูงอายุเหล่านี้แต่ก่อนก็เคยผ่านการเป็นวัยรุ่นมาก่อน ซึ่งลูกสาวไม่ค่อยพอใจนักแต่ก็ไม่กล้าเถียงพ่อตรงๆ เย็นวันหนึ่งจึงนำไม้ฮวก หรือ (ไม้รวก) มาแกงให้พ่อกิน เมื่อพ่อเปิดสำหรับดูพบแกงไม้รวกเป็นท่อนๆ จึงถามลูกว่าทำไมถึงทำเช่นนี้ ลูกจึงตอบผู้เป็นพ่อว่า “ตะก่อนไม้หมูนี่มันก่อเกยหมุ่มเหมือนกันลู่” คือ ไม้รวกเหล่านี้ ก่อนหน้านั้นมันก็เคยเป็นหน่อไม้อ่อนๆ มาก่อน เพื่อให้พ่อเข้าใจตนว่าไม่อยากแต่งงานกับคนแก่ฉฉินใดก็เหมือนพ่อที่ไม่สามารถกินแกงไม้รวกแก่ๆ ได้ฉฉินนั้นเนื่องจาก ไม้รวกเหล่านี้มันได้ผ่านช่วงเวลาที่สามารถนำมาเป็นอาหารได้แล้ว ก็เหมือนคนเมื่อผ่านวัยเจริญพันธุ์หรือวัยหนุ่มสาวมาแล้วนั่นเอง เป็นการใช้คำหลายหน้าที่เพื่อสร้างอารมณ์ขันอีกลักษณะหนึ่ง

1.3 การใช้คำพ้องเสียง เพียรศิริ วงศ์วิภาณนธ์ (2545: 307-318)

กล่าวสรุปคำพ้องเสียง คือ คำที่มีเสียงเหมือนกัน แต่รูปแตกต่างกัน ดังตัวอย่าง

ผลการวิจัย จาก เจี้ยก้อม เรื่อง *บใจโง่เจ้า ควาย* (สารานุกรมวัฒนธรรม-ไทยภาคเหนือ เล่ม 4. 2542: 1,660) มีการใช้คำพ้องเสียง คำว่า “ประมาน” กับมาน, คำว่า “แน่นอน” กับ “นอน” และคำว่า “โง่” กับ “โง่” ดังนี้

ชาวบ้านคนหนึ่งไปแจ้งความเรื่องควายหาย เมื่อพบกับปลัดอำเภอ ซึ่งเป็นคนกรุงเทพฯ จึงรีบยกมือขึ้นไหว้

- ชาวบ้าน : ไหว้สาเจ้า ข้าเจ้าควายหาย
ปลัด : หายประมานก็โม่่งละ
ชาวบ้าน : บใจควายมานเจ้า ควายปู้
ปลัด : หายแน่นอนหรือ
ชาวบ้าน : บ่อได้นอนเจ้า นิ่งผ่อ
ปลัด : (โม่โห) ไอโง่
ชาวบ้าน : บใจโง่เจ้า ควาย

จากข้อความดังกล่าวข้างต้นเป็น คำพ้องเสียง (Homophones) คือ ในประโยคที่ว่า “หายประมานก็โม่่งละ” คำว่า “มาน” คำนี้ ออกเสียงเหมือนคำว่า “มาน” ที่เป็นภาษาถิ่น หมายถึง ตั้งห้อง ชาวบ้านจึงสื่อความว่า ไม่ใช่ควายเพศเมีย แต่เป็นเพศผู้

คำว่า “นอน” ในประโยค “หายแน่นอนหรือ” หมายถึง ว.จริงแท้ เทียงแท้ ส่วนคำว่า “นอน” ในประโยค “บ่อได้นอนเจ้า นิ่งผ่อ” หมายถึง ก.เอนตัวลงกับพื้นหรือที่ใดๆ

คำว่า “โง่” ในประโยค “ไอโง่” หมายถึง ไม่ฉลาด ส่วนคำว่า “โง่” ในประโยค “บใจโง่เจ้า ควาย” หมายถึง ภาษาถิ่นเหนือ โง หมายถึง วัว

จากการใช้คำพ้องความหมายทั้ง 3 คู่ข้างต้น สามารถสร้างอารมณ์ขันให้ผู้ฟังหรือผู้อ่านได้อีกลักษณะหนึ่ง ซึ่งลักษณะนี้ขึ้นอยู่กับบริบทของสถานการณ์คั่นเคยการใช้ภาษาระหว่างผู้พูดและผู้ฟังด้วย

2. ลักษณะการใช้ภาษาเพื่อสร้างอารมณ์ขันในนิทานพื้นบ้านขนาดสั้น “เจี้ยก้อม” การศึกษาตามแนววจนปฏิบัติศาสตร์ พบว่ามีการใช้วจนกรรมตรง วจนกรรมอ้อม และการใช้ความหมายบ่งชี้โดยนัย ดังตัวอย่างผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

2.1 การใช้วจนกรรมตรง (Direct illocutionary Acts) เซอร์ล (Searle, 1992: 57-61) กล่าวสรุปวจนกรรมตรง คือ เป็นการใช้รูปภาษาให้ตรงจุดประสงค์ที่ต้องการสื่อ ดังตัวอย่างผลการวิเคราะห์ข้อมูลจาก เจี้ยก้อม เรื่อง *ขมูกับนายอำเภอ* (สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ เล่ม 4, 2542: 1,660) ดังนี้

วันนี้นายอำเภอคนใหม่ออกตรวจท้องที่ เพื่อไต่ถามทุกข์สุขของราษฎร บังเอิญมีแม่ัวคนหนึ่งเดินผ่านมาทำทางเหน้อยอ่อน นายอำเภอจึงทักทาย

นายอำเภอ	:	ลูกบ้านมากา (มาจากบ้านหรือ)
แม่ัว	:	ครับ
นายอำเภอ	:	บ้านสูงอยู่ตางใด (บ้านของคุณอยู่ที่ไหน)
แม่ัว	:	อยู่สูงครับ
นายอำเภอ	:	สูงมอกใด (สูงแค่ไหน)
แม่ัว	:	สูงขนาดครับ (สูงมากครับ)
นายอำเภอ	:	มันสูงมอกใดล้ำเหลือ (มันสูงมากมายแค่ไหนนะ)
แม่ัว	:	สูงมอก ฝ่อลงมาหันนายอำเภอตัวเต้าหมา
เนี้ยกะครับ (สูง ขนาดที่มองลงมาเห็นท่านนาย
อำเภอตัวเท่าสุนัขครับ)

จากข้อความดังกล่าวข้างต้นเป็น วจนกรรมาตรง คือ เป็นการใช้ความหมายที่เป็นเจตนาของ ผู้พูดซึ่งสอดคล้องกับความหมายประจำรูปของประโยคทุกคำ ไม่มีความหมายโดยนัย คือ เป็นการสนทนาโต้ตอบผู้พูด กับผู้ฟังตามปกติ แต่ในท้ายประโยคสนทนา แม้ มีการแฝงวจนกรรมาอ้อมแสดงความรำคาญ ที่ นายอำเภอซักถามมากเกินไป จึงบอกว่าบ้านของตนอยู่สูงมากๆ ถ้ามองลงมาที่ราบจะมองเห็นนายอำเภอตัวเท่าสุนัข ซึ่งเป็นหลักการใช้ภาษาอย่างมีปฏิภาณไหวพริบของชาวบ้าน ซึ่งสร้างอารมณ์ขันได้เป็นอย่างดี

2.2 การใช้วจนกรรมาอ้อม (Indirect illocutionary Acts) เซอร์ล (Searle, 1992: 57-61) กล่าวโดยสรุป วจนกรรมาอ้อม คือ เป็นการใช้รูปภาษาที่ไม่ตรงกับจุดประสงค์ที่ต้องการสื่อ เช่น ใช้รูปประโยคคำถามเพื่อทำให้เป็นการขอร้อง เช่น “เปิดไฟให้หน่อยได้ไหม” เป็นต้น ดังตัวอย่างผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากเจ็ยก้อม เรื่อง *อีสมกับน้อยมี* (สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ เล่ม 4, 2542: 1,673) ดังนี้

มีชายหญิงคู่หนึ่ง ฝ่ายชายบวชเรียนแล้ว ชื่อน้อยมี ฝ่ายหญิงชื่ออีสม ทั้งสองเป็นเพื่อนบ้านกัน วันหนึ่งบังเอิญมาพบกัน ทั้งสองคุยกันดังนี้

- น้อยมี : ฮาหื้อชาวบาท ไปนอนกับฮาบ๋อ
(ข้าจะให้ยี่สิบบาทไปนอนกับข้าไหม)
- อีสม : บ่าน้อยมี หยงมาตุถูก กูบ่ยอมเน้อกูจะไปบ้านแก
(ตุถูกกันเกินไป เขาไม่ยอมนะนี่)
- น้อยมี : อั้นฮาหื้อห้าสิบบาท (งั้นข้าจะให้ห้าสิบบาท)
- อีสม : ตุถูกกันล้าไปตึงบ่ยอมนา (ตุถูกกันเกินไป เขาไม่ยอมนะนี่)
- น้อยมี : อั้น ร้อยหนึ่ง (งั้นเอาไป ร้อยหนึ่ง)
- อีสม : ผางฮ้าย กั๋วเป็นหันใส่

น้อยมี : อั้น เอาไปเลย สองร้อย
 อีสม : (พูดเสียงอ่อน) ตีไหนหนะ

จากข้อความดังกล่าวข้างต้นเป็น วัจนกรรมอ้อม คือ การใช้ความหมายที่เป็นเจตนาของผู้พูด ซึ่งไม่สอดคล้องกับความหมายประจำรูปของประโยคในเรื่องที่ยกมาเป็นตัวอย่างนี้ เป็นเรื่องของ น้อยมีกับนางสม กำลังสนทนากันถึงเรื่อง น้อยมีอยากหลับนอนกับนางสม จึงตกลงกันเรื่องราคาค่าตัว ซึ่งในตอนแรกนางสมก็ไม่ยอมเพราะจำนวนเงินที่น้อยมีเสนอนั้น ยังน้อยอยู่แต่เมื่อน้อยมีเสนอจำนวนเงินเป็นที่พอใจของนางสมแล้วนางสมจึงตอบตกลงแต่การตอบตกลงของนางสมนั้นไม่ได้เป็นการตอบรับตรงๆแต่ตอบรับโดยการถามว่า “ตีไหนหนะ” หรือ “ตีไหนละ” แทนการตอบรับว่า “ตกลง” เป็นการใช้รูปประโยคคำถามเพื่อตอบรับ คือ “ตีไหนหนะ” (ตีไหนละ) ซึ่งเป็นหลักการใช้ภาษาอย่างมีปฏิภาณไหวพริบของชาวบ้านเพราะผู้อ่านหรือผู้ฟังจะคล้อยตามประโยคต่างๆ ที่นางสมพยายามปฏิเสธการหลับนอนกับ นายน้อยมี ตั้งแต่แรก แสดงถึงการรักนวลสงวนตัวมาก แต่ท้ายที่สุดสถานการณ์ก็หักมุมตอนจบ จึงสร้างอารมณ์ขันได้เป็นอย่างดี

2.3 ความหมายบังชี้โดยนัย ไกรซ์ (Grice, 2547: 32) กล่าวโดยสรุปความหมายโดยนัย คือ รูปภาษาและความหมายไม่ได้เกี่ยวข้องกัน เราสามารถตีความหมายนัยได้มากกว่าหนึ่งความหมาย หรือ อาจจะได้ความหมายนัยที่แตกต่างกันออกไปหากถ้อยคำนั้นๆอยู่ในบริบทที่ต่างกัน เป็นต้น ดังตัวอย่างผลการวิเคราะห์ข้อมูล จาก เจี้ยก้อม เรื่อง *จ้วงปาก (เปรี้ยวปาก)* (สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ เล่ม 4, 2542: 1,684) ความว่า...

พี่เขยเห็นน้องเมียน่ารักอวอดขึ้นทุกวัน ก็พยายามที่จะเข้าหาเมื่อมีโอกาส วันหนึ่งเมียพาพ่อแม่ไปวัด พี่เขยก็แกล้งทำเป็นนอนละเมอเข้าไปในห้องน้องเมีย พอคลำเจอน้องเมียก็รีบกอดลวนลามทันที

น้องเมีย : อ้ายจายๆ เข้ามาเยี่ยะหยัง
พี่เขย : อ้ายกั้ง
น้องเมีย : กั้งจะไตสูบมูลี
พี่เขย : อ้ายจ่างปาก

จากข้อความดังกล่าวข้างต้นเป็น ความหมายบ่งชี้โดยนัย คือ การใช้ความหมายที่เป็นเจตนาของผู้พูด ซึ่งไม่สอดคล้องกับเท็จจริงที่ผู้พูดต้องการจะสื่อสาร หรือเป็นไปได้ในความเป็นจริงเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์บางประการของผู้พูด คือในเรื่องนี้พี่เขยแกล้งละเมอเข้าไปในห้องของน้องเมีย เพื่อที่อยากจะไปหลอนนอนด้วย แต่จะเข้าไปบอกตรงๆ หรือปลุกปล้ำเลยก็ไม่กล้ากระทำ จึงแกล้งทำเป็นละเมอแล้วสูบบุหรี่เข้าไป น้องเมียสงสัยจึงถามว่าคนละเมอสูบบุหรี่ได้อย่างไร พี่เขยจึงตอบว่า ที่ตนสูบบุหรี่เพราะเปรี้ยวปากเพื่อบอกเป็นนัยให้น้องเมียรู้ว่าตนมีวัตถุประสงค์อย่างไรการใช้ความหมายบ่งชี้โดยนัยลักษณะนี้สามารถสร้างอารมณ์ขันได้สำหรับผู้ที่มีความเข้าใจในบริบทของสถานการณ์ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนใหญ่จะมีความหมายแฝงในเรื่องเพศทั้งสิ้น

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล

จากผลตัวอย่างการวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้นพบว่า มีประเด็นการใช้ภาษาเพื่อสร้างอารมณ์ขันในนิทานพื้นบ้านขนาดสั้นหรือ “เจี้ยก้อม” ตามทฤษฎีวรรณคดีศาสตร์ว่าด้วยเรื่องการจำแนกกลุ่มคำโดยใช้ความหมายเป็นเกณฑ์เพื่อสร้างอารมณ์ขันนั้น พบว่า มีการใช้คำพ้องความหมาย (synonyms), คำหลายหน้าที่ (polysemes), และการใช้คำพ้องเสียง (homophones) ซึ่งพบประเด็นที่น่าสังเกตหลายประการ คือ ลักษณะของคำ ในบทสนทนา มีลักษณะคล้องจอง อันเป็นศิลปะความงามทางภาษา สื่อกว่าคนไทยล้านนาในอดีตเป็นคนเจ้าบทเจ้า

กลอน มีการใช้กลวิธีแต่งนิทานพื้นบ้านขนาดสั้นหรือเจี้ยก้อม ให้มีความซ้ำชั้น สนุกสนานอันเป็นเอกลักษณ์ของ “เจี้ยก้อม” แต่ทั้งนี้ หากวิเคราะห์แต่เพียง ความหมายของภาษา เช่น ความหมายของคำ ความหมายของวลี และความหมายของประโยคเพียงเท่านั้น โดยไม่ได้นำไปจจัย เช่น บริบทการใช้และความรู้ ความเข้าใจของผู้ใช้ภาษามาร่วมพิจารณาด้วย ก็คงมิได้สร้างอารมณ์ชั้นให้แก่ ผู้ฟังหรือผู้อ่านอย่างถึงอรรถสมากนัก

ด้วยประเด็นที่น่าสังเกตดังกล่าว จึงสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ข้อมูล ลักษณะการใช้ภาษาเพื่อสร้างอารมณ์ชั้นในนิทานพื้นบ้านขนาดสั้น หรือ เจี้ยก้อม ตามทฤษฎีวิจนปฏิบัติศาสตร์ว่าด้วยเรื่องวจนกรรมนั้น พบว่ามีลักษณะเด่นการใช้วจนกรรมตรง วจนกรรมอ้อม และการใช้ความหมายบ่งชี้โดยนัยเป็นหลัก ทั้งนี้ ผู้วิจัยสังเกตว่า คนไทยมีนิสัยเกรงใจเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ จึงทำให้การด่าทอ ว่าร้ายแบบตรงไปตรงมา หรือคำฉินนินทาแบบถึงเลือดถึงเนื้อไม่ค่อยมีมากนัก กอปรกับคนไทยเป็นคนขี้เล่น สนุกสนาน มีอารมณ์ขันในทุกภาวะการณ์ได้ จึงถ่ายทอดภาษาในนิทานพื้นบ้านขนาดสั้นหรือเจี้ยก้อมออกมาในลักษณะมีความหมายบ่งชี้โดยนัยเป็นหลักเกือบทุกเรื่อง ซึ่งในบางเรื่องโดยเฉพาะเรื่อง สัปดนทางเพศอันเป็นลักษณะเด่นของเจี้ยก้อมด้วยนั้น ลักษณะนิสัยของคนในสังคมและวัฒนธรรมไทยตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันไม่สามารถกล่าวเรื่องเพศอย่างเปิดเผยได้

อย่างไรก็ตามการศึกษาลักษณะการใช้ภาษาเพื่อสร้างอารมณ์ชั้นในนิทานพื้นบ้านขนาดสั้น “เจี้ยก้อม” ในครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะเรื่องเพียงจำนวน 57 เท่านั้น ที่ได้รับรวบรวมไว้ในสารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือเล่ม 4 จากทั้งหมด 354 เรื่อง โดยคัดเลือกเรื่องที่ไม่ใช้คำไม่สุภาพหรือคำหยาบโกลนในเรื่องเพศมากเกินไป จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดพบลักษณะการใช้ภาษาเพื่อสร้างอารมณ์ชั้นในนิทานพื้นบ้านขนาดสั้นหรือเจี้ยก้อม ตามแนวตามทฤษฎีอรรถศาสตร์

และวินัยปฏิบัติศาสตร์ในรูปแบบที่หลากหลายดังที่ได้นำเสนอข้างต้น และผู้วิจัย
ยังตระหนักว่า “เจ็ยก้อม” คือ เรื่องข้ามชั้นของชาวล้านนาที่สามารถเป็นเรื่อง
สะท้อนให้เห็นถึงสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของคน และวัฒนธรรมล้านนาท้องถิ่น
ในอดีตได้เป็นอย่างดีจึงควรค่าแก่การศึกษาในรูปแบบลักษณะคติชนวิทยา
วัฒนธรรมศึกษา ด้านอื่นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

ทัศนาลัย บุรพาชีพ. (2545). **ภาษาศาสตร์สำหรับการแปลเบื้องต้น**.

กรุงเทพมหานคร: คณะมนุษยศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

พัชรี พลวงค์. (2545). **ความรู้เบื้องต้นทางอรรถศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร:

มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

เพียรศิริ วงศ์วิภานนท์. (2544). “ความหมาย”. **ภาษาไทย 3** กรุงเทพมหานคร:

ห้างหุ้นส่วนจำกัดอรุณาการพิมพ์.

มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์. (2542). **สารานุกรมไทย**

วัฒนธรรมไทย ภาคเหนือ เล่ม 4. กรุงเทพมหานคร: บริษัท สยามเพรส
แมนเนจเม้นท์ จำกัด.

สปัน ตันโสภณ. (2548). **วิเคราะห์เนื้อหาและกลวิธีการสร้างอารมณ์ขันใน**

วรรณกรรม เพลงลูกทุ่งแนวชา้ขัน. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขา
ภาษาไทย.มหาวิทยาลัยนเรศวร: จังหวัดพิษณุโลก.

อุดม รุ่งเรืองศรี. (2528). **เจ็ยก้อม: เรื่องชา้ขันล้านนา**. เชียงใหม่: คณะ

มนุษยศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

Grice,H.P. (1975). **Logic and Conversation**. In **Syntax and semantic:**

Speech Act Volume3. Edited by P.Cole and J.morgams.New
york: Academic Press.

Searle,J.R. (1969). **Speech Acts: An Essay in the Phillosophy of**

Language. Cambridge: Cambridge University Press.